

סדר נזיקין | מסכת בבא מציעא צ"ה-ק"א | שבת פרשת במדבר | כ"ה אייר-ב' סיון תשפ"ד (2-8 יוני 2024)
Seder Nezikin | Masechet Bava Metzia 95-101 | Shabbat Parashat Bemidbar | 25 Iyyar- 2 Sivan (June 2-8)

Yom Yerushalayim

יום ירושלים
שמח
Happy Jerusalem Day

DAF 95: RABBI YEHUDAH BAR ILAI

דף צ"ה: רבי יהודה בר אלעאי

The *Tannaim* Rabbi Meir, Rabbi Shimon, Rabbi Yossi and Rabbi Yehudah were all students of Rabbi Akiva. Each is mentioned numerous times in various *Mishnayot*. Rabbi Yehudah refers to Rabbi Yehudah Bar Ilai. Every time the *Mishnah* or *Gemara* mentions simply Rabbi Yehudah, without indicating his father's name, the reference is to Rabbi Yehudah Bar Ilai. His father, Rabbi Ilai, was a great Torah scholar. There is a famous Talmudic saying in *Masechet Eruvin* relayed in Rabbi Ilai's name. It states that an individual's character can be recognized based on three types of habits: his cup (drinking), his pocket (spending), and his anger (self-control).

התנאים רבי מאיר, רבי שמעון, רבי יוסי ורבי יהודה, הם תלמידי רבי עקיבא והם מוזכרים פעמים רבות במשניות. רבי יהודה הוא רבי יהודה בר אלעאי ובכל פעם שנזכר במשנה או בגמרא רבי יהודה סתם בלא הזכרת שם האב, הפונה אליו. אביו, רבי אלעאי, היה גדול בתורה, וישנה אמרה מפורסמת שהתלמוד במסכת עירובין אומר בשמו: "בשלושה דברים אדם ניכר: בכוסו, ובכיסו ובכעסו".

Rabbi Yehudah Bar Ilai was born in the city of Usha, in the lower Galilee, near Kiryat Ata. He learned Torah from Rabbis Tarfon and Akiva. Rabbi Yehudah lived during the period after Bar Kochba's failed rebellion against the Romans. At that time, the Roman Emperor Hadrian leveled harsh decrees against the Jews. Hadrian wanted to stop the study of Torah. Hadrian forbade *semikhah* (rabbinic ordination).

רבי יהודה נולד בעיר אושא שבגליל התחתונה (בקרויב מקום לקרית אתא), והוא למד תורה מרבי טרפון ורבי עקיבא. הוא חי בתקופה שלאחר כישלון מרד בר-כוכבא שמרד נגד הרומאים. באותה תקופה גזר קיסר רומא, אדרינוס, גזרות קשות נגד היהודים; הוא רצה להשבית את לימוד התורה ולכן הוא אסר את הסמיכה לרבנות.

Daf 96: RABBI YEHUDAH BEN BAVA

דף צ"ו: רבי יהודה בן בבא

The emperor Hadrian decreed that any rabbi who ordains students, and any student upon whom ordination is conferred, should be put to death. He also decreed that any city in which ordination takes place should be destroyed. Nevertheless, Rabbi Yehudah Ben Bava decided to risk martyrdom for the sake of perpetuating ordination.

קיסר רומא, אדרינוס הורה: כל רב שייסמוך תלמיד להוראה - יהרג; כל חכם שייסמוך להוראה - יהרג; כל עיר שבה יסמכו להוראה - תחרב. רבי יהודה בן בבא החליט למסור את נפשו עבור הסמיכה.

Rabbi Yehudah Ben Bava invited five Torah scholars to a field outside the city, in the area between Shfar'am and Usha. He ordained them and instructed them immediately to flee. When the Romans reached the location, they found only Rabbi Yehudah ben Bava, who was old and unable to escape. The Romans killed him, making him one of the *Asarah Harugei Malchut* (the Ten Martyrs). Although Rabbi Yehudah Ben Bava was killed, he successfully deceived the Romans. Based on his actions, the Romans were unable to destroy any city in which teachers of Torah had been ordained, since Rabbi Yehudah Ben Bava ordained the five scholars outside the city. Moreover, based on his advice, the students whom he ordained were able successfully to escape.

רבי יהודה בן בבא זימן חמישה חכמים לשדה מחוץ לעיר, באזור שבין שפרעם לאושא, ביניהם את רבי יהודה, סמך אותם והורה להם מיד לנוס לכל עבר. כשהרומאים הגיעו למקום הם מצאו בו רק את רבי יהודה בן בבא שלא היה יכול לברוח והם הרגו אותו. רבי יהודה בן בבא היה אחד מעשרה הרוגי מלכות. רבי יהודה בן בבא נהרג אמנם, אבל הוא הערים על הרומאים בכך שהם לא יכלו להחרוב שום עיר שבה נסמך מורה הוראה, שהרי הוא סמך את חמשת החכמים מחוץ לעיר, וגם בעצתו הצליחו לברוח התלמידים שנסמכו להוראה.

Daf 97: "BREAKING DUE TO USAGE"

A knock on the door was heard at Netanel's house. It was the father of Elkana, his upstairs neighbor, asking to borrow a drill. A few minutes later, they heard the sound of drilling coming from Elkana's house. However, after a few more minutes the drilling sounds suddenly stopped. This surprised Netanel. Had Elkana's father already finished using the drill? To his astonishment, the answer to his question was not long coming. Elkana appeared at their door with 450 *Shekels* (\$144) in an envelope. He said to Netanel: "My dad told me to give this to your dad and also to say he's sorry. While he was using the drill, the motor burned out and he is paying you 450 *Shekels* (\$144), the price of the drill." Netanel brought the envelope to his dad, who told him to **return the envelope immediately, since Elkana's family did not owe them anything.**

Netanel returned the envelope and turned to his father astonished: A few days ago I learned that a **sho'el (borrower) is obligated even if the borrowed item was damaged in an unpreventable way.** Why then are they *patur*, (exempt) from paying for the drill? Netanel's father replied: "In principle, you are correct. However, you should know **there is a case in which the sho'el is patur, namely, if the item breaks down in the course of ordinary usage.**" This exemption is called "**mei'ta me'chamat melacha**" (breaking due to usage, i.e. when an animal or item "dies" while being worked).

דף צ"ז: "מתה מחמת מלאכה"

בביתו של נתנאל נשמעה דפיקה בדלת, היה זה השכן מקומה שניה, אביו של אלקנה, שבא לבקש את המקדחה בהשאלה. דקות אחדות לאחר מכן נשמעו קולות קדיחה עולים מביתו של אלקנה, אבל אחרי כמה רגעים פסקו קולות הקדיחה. לפתע אלקנה הופיע בדלת ובידו מעטפה עם 450 ש"ח. הוא אמר לנתנאל: "אבא שלי אמר שתתן את זה לאבא שלך, והוא גם מבקש סליחה. תוך כדי שהוא השתמש במקדחה נשרף המנוע ולכן הוא משלם לך 450 ש"ח - כמחיר המקדחה".

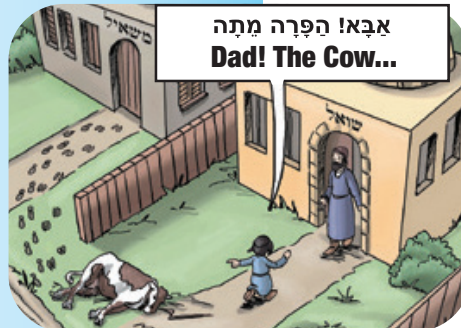
נתנאל הביא את המעטפה לאביו, אבל הוא אמר לו: "החזר להם מיד את המעטפה, הם אינם חייבים לשלם לנו מאומה". נתנאל החזיר את המעטפה ופנה לאביו בתמיחה: "לפני כמה ימים למדתי איתך ששואל חייב אפילו אם אירע לו אונס, מדוע הם פטורים על המקדחה? ענה לו אביו: "בעיקרון זה נכון, אבל דע לך שיש מקרה ששואל פטור: אם החפץ התקלקל מחמת השימוש שעבורו הוא שאל את החפץ. פטור זה מכונה 'מתה מחמת מלאכה'".

Daf 98: RESPONSIBILITIES OF THE LENDER AND BORROWER

A *sho'el* (borrower) is *chayav* (obligated) to repay its value if the item breaks or is lost as the result of an unavoidable accident. If a *sho'el* borrows a cow, which then dies, that *sho'el* is *chayav* to repay. This obviously only applies in the case where the cow is already in the possession of the *sho'el*. However, if the *sho'el* merely agreed to borrow the cow and the cow died in the home of the *mash'eel* (lender), then the *sho'el* has no obligation to pay.

The *Mishnah* on this page deals with a cow that died after leaving the home of the *mash'eel*, but before entering the possession of the *sho'el*. How is this possible? One example would be if a *mash'eel* handed over the cow to his son, or to the son of the *sho'el* in order to take the cow to the *sho'el's* home, and the cow died en route.

What is the law? The *Mishnah* says the ruling depends on whether or not the *sho'el* told the *mash'eel* "Send the cow with my son." By making this statement the *sho'el* is considered to have taken legal responsibility for the cow from that moment. If in this situation the cow dies en route to the *sho'el*, the *sho'el* is obligated to pay. However, if the *sho'el* did not say words to that effect to the *mash'eel*, then the former is not legally considered to have become a *sho'el* until the cow is in his actual physical possession.

דף צ"ח: אחריות המשאיל והשואל

שואל חפץ חייב לשלם את ערכו גם אם החפץ נשבר או אבד באונס. לפיכך, השואל פרה ומתה - חייב בתשלומים. כמובן, כל זאת רק לאחר שהפרה הגיעה לידי השואל, אבל אם השואל רק הסכים להשאיל לו את הפרה והפרה מתה בבית המשאיל - השואל אינו חייב מאומה.

המשנה בדף זה עוסקת בפרה בפרה שמתה אחרי שציאה מבית המשאיל אבל לידי השואל עוד לא הגיעה. למשל, המשאיל מסר את הפרה לידי הבן שלו או לידי הבן של השואל, כדי שיביאנה אל בית השואל, והפרה מתה בדרך.

מה הדין? המשנה אומרת שהדבר תלוי: אם השואל אמר למשאיל "שלח את הפרה ביד בני" - הרי זה כבר נחשב שהוא שאל אותה, ומאותו רגע הוא אחראי עליה ואם היא מתה בדרך הוא מתחייב. אבל אם הוא לא אמר לו כן, הוא אינו נחשב שואל עד שתגיע הפרה לידיו.

Daf 99: THE PRICE OF A BROKEN BARREL OF WINE

A storekeeper hired porters to carry wine barrels. The porters were not very careful. One of the barrels dropped and broke. The porters agreed to pay \$4, the value of the barrel. However, the storekeeper said: “**You actually caused me a \$5 loss**, since on market day the price goes up and I could sell that barrel for \$5. Please pay me \$5.” **What is the ruling? Are the porters responsible to pay \$4, the price of the barrel on most days of the year, or \$5, which is the market day price?**

Rava said: **If the barrel broke before market day, the storekeeper is correct and the porters are responsible to pay him \$5, since that is the sum they potentially caused the storekeeper to lose.** But, if they broke the barrel after the market day, and the storekeeper had clearly been unable to sell all of the barrels he possessed, then the porters are only obligated to pay \$4, because then they would not have caused the shopkeeper a loss of \$5.

Moreover, we must reduce their payment, since the porters spared the shopkeeper some work. The storekeeper had no need to stand and sell the wine in the barrel little-by-little to each customer until the entire barrel was emptied. They also spared the shopkeeper from having to install a spigot in the barrel, as is done by salesman selling wine poured in the amount requested by each particular customer.

דף צ"ט: מחירה של חבית היין שנשברה

מעשה בחנוני ששכר סבלים לשאת לו חביות יין, והסבלים לא נזהרו ושמטו את אחת החביות ושברה. הסבלים הסכימו לשלם את מחיר החבית, 4 זוז. ברם, החנוני אמר: **בעצם הפסדתם לי 5 זוז מפני שביום השוק המחיר עולה והייתי יכול למכור את החבית ב-5 זוז, בבקשה שלמו לי 5 זוז.**

מה הדין? האם עליהם לשלם 4 כמחיר החבית בכל ימות השנה, או 5 כמחיר החבית ביום השוק? רבא אומר: **אם החבית נשברה עוד לפני יום השוק, החנוני צודק ועליהם לשלם לו 5 זוז שזהו הסכום שהם הפסידו לו.** אבל, אם לאחר יום השוק התברר שהחנוני לא הצליח למכור את כל החביות שברשותו, עליהם לשלם לו 4 בלבד, כי במקרה זה הם לא גרמו לו הפסד של 5 זוז.

Daf 100: ROLLING OVER OF AN OATH

When is an oath obligatory? Let's say that Reuven approaches the *Beit Din* and says: “Shimon owes me money.” They call in Shimon, who says: “Not true! I don't owe Reuven anything.” What is done? The judges tell Reuven: According to Torah law, if you have no proof Shimon owes you money, he will not pay you anything and he need not even take an oath to that effect. However, there are some cases in which the Torah does require Shimon to take an oath that he does not owe money. Such oaths include *the “shvu'at Shomrim” (guardian's oath) and the “Shvu'at Modeh b'Mik'tzat,” (oath of partial admission), about which we have learned previously.*

What is **“gilgul shvu'ah” (rolling over of an oath)?** In a case where Shimon was already obligated to take an oath that he does not owe money to Reuven, then Reuven could say to Shimon: “Listen, remember once before I sued you once before, asserting that you owed me money, and you contended you did not owe? Now, **I want you to take an oath for me regarding that money as well.**” Here, Reuven “rolled over” an additional oath into an oath that was already required.

This *daf* of Talmud introduces the possibility of rolling over an oath, even if Reuven's second claim involves *karka* (land). Why is this a particular *chiddush* (novel interpretation)? Because there is a principle stipulating that oaths are not imposed in disputes concerning land, but only regarding claims concerning *metaltelin* (moveable items). Despite this stipulation, it is possible to roll over an oath regarding *karka*.

דף ק': גלגול שבועה

מתי מתחייבים שבועה? נניח שראובן בא לבית דין ואומר: “שמעון חייב לי כסף.” קוראים לשמעון והוא אומר: “לא נכון, אינני חייב.” מה עושים? הדיינים אומרים לראובן: לפי דין התורה, אם אין לך הוכחה ששמעון חייב לך, הוא לא ישלם לך מאומה, והוא אפילו לא צריך להישבע על כה. אבל, יש פעמים שהתורה קבעה ששמעון צריך להישבע שהוא לא חייב כסף, כגון: **“שבועות השומרים” ו“שבועות מודה במקצת” עליהן למדנו כבר.**

מהו **“גלגול שבועה”?** אחרי ששמעון כבר חייב להישבע לראובן על השעון, יכול ראובן לומר לו: שמע, הזכר אתה שפעם תבעתי שאתה חייב לי כסף ואמרת שאינך חייב? עכשיו אני רוצה שתישבע לי גם על הכסף ההוא. בכך ראובן **גלגל שבועה נוספת באמצעות השבועה שכתב קודמת.**

בדף זה התלמוד מחדש שאפשר לגלגל שבועה אפילו אם הטענה השניה שראובן תובע ממנו היא על קרקע. למה יש בכך יותר חידוש? מפני שיש כלל הקובע שהתורה אינה מחייבת שבועה על טענות של קרקעות, אלא על טענות של מיטלטלין בלבד. אף על פי כן אפשר לגלגל שבועה על קרקעות.

Daf 101: WHEN A NON-JEW OWNS A FIELD IN ERETZ YISRAEL דף ק"א: שדה בארץ ישראל השדה לנוכרי

According to Torah law, one must separate *trumot u'ma'asrot* (priestly emoluments and tithes) only from produce grown in *Eretz Yisrael*; produce from outside of *Eretz Yisrael* is exempt. *Chazal* established that *trumot* and *ma'asrot* must also be separated from produce grown in places close to *Eretz Yisrael*. **What is the law regarding produce grown by a non-Jew on a field in *Eretz Yisrael* from which produce a Jew wishes to eat? Is the Jew responsible to take out *trumot* and *ma'asrot* first?**

On this *daf*, *Amoraim* dispute whether a field in *Eretz Yisrael*, owned by a non-Jew carries the *chiyuv* (obligation) of *trumot* and *ma'asrot*. **Some *Amoraim* say: "Acquisition of a field in *Eretz Yisrael* by a non-Jew removes the *chiyuv* of *ma'aser*."** Other *Amoraim* conclude: **"The acquisition of a field in *Eretz Yisrael* by a non-Jew does not remove the *chiyuv* of *ma'aser*."**

מדין תורה רק תבואת ארץ ישראל חייבת בתרומות ומעשרות, אך תבואת חוץ לארץ - פטורה. חז"ל תיקנו שגם במקומות מסוימים הסמוכים לארץ ישראל יפרישו תרומות ומעשרות. נוכרי פטור, כמובן, ממצוות תרומה ומעשר. מה דינה של תבואה שגדלה בשדה של נוכרי בארץ ישראל ויהודי רוצה לאכול ממנה? האם עליו להפריש תרומות ומעשרות?

ובכן, בדף זה לומדים מחלוקת אמוראים האם שדה בארץ ישראל ששייך לנוכרי מחויב בתרומות ומעשרות. יש אמוראים שאומרים: "יש קנין לנוכרי בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר". כלומר: הקנין של הנוכרי בשדה מפקיע ממנו את חייב תרומות ומעשרות. יש אמוראים שאומרים: "אין קנין לנוכרי בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר" - הקנין של הנוכרי אינו מפקיע חייב תרומות ומעשרות.

D'VAR TORAH: PARASHAT BEMIDAR

דבר תורה: פרשת במדבר

The Torah emphasizes that in the order in which *B'nei Yisrael* encamped in the wilderness, they likewise traveled on their journeys. **"As they encamped, so shall they travel."** One might think this description is merely technical or procedural. Yet it appears to carry a deeper, more significant meaning. The encampment symbolizes the regular order of a person who is in his place, at peace and at ease. The journey, on the other hand, represents the departure from routine and order; it is the movement toward the unknown as one journeys along the road. The great innovation of the Torah is that the proper conduct of *B'nei Yisrael* was not only in the natural, familiar, and usual surroundings but was also exhibited while moving out of comfort—in traveling. There too, they maintained and behaved as befits the children of Israel - **"As they encamp, so shall they set out."**

התורה מדגישה כי בסדר בו חנו בני ישראל במדבר - ככה הם גם הלכו במסעותיהם: **"כאשר יחנו כן יסעו"**. נתן לחשב כי מדבר כאן רק בתאור טכני או עבדתי, אולם נראה כי יש כאן אמירה משמעותית ועמקה. החניה מסמלת את הסדר הרגיל של האדם, שנמצא במקומו, בשלוה ובבנתח. הנסיעה, לעומת זאת, היא היציאה מההרגל והסדר, היא התנועה אל הלא נודע שטמון באפן טבעי בעצם ההליכה בדירה. החדוש הגדול שמחדשת התורה הוא שהתנהלותם הישרה של בני ישראל לא הייתה רק בסביבה הטבעית, המפרכת והרגילה, אלא גם ביציאה ממקום הנוחות - בנסיעה - גם שם הם שמרו והתנהגו כפיא לבני ישראל - **"כאשר יחנו כן יסעו"**.